

„Gospica“ prekinil je molk Josip, svetujte mi! Kajti ono dekle ste — vi!

Mej zeleneče drevje je sipala luna svojo blede luč in obsevala blede obraz razburjenega Josipa.

„Josip, Josip“ izvil se mi je vsklik iz prs, vrgla sem se mu okoli vratu in poljubila ga na čelo. „Josip! Ti me ljubiš. . . Dokaži svojo ljubezen in izpolni mi jedno željo: Osreči svoja roditelja na večeru njenega življenja, ki sta trpela vedno le zate. . . Ne prevari jih v nadi, ki je kakor mila zvezdica razsvitljevala njih mukopolno življenje. Stori to, ker želim tako — jaz; In prepričan bodi, da te ne zabim nikdar“.

Oprostila sem ga svojih rok in onemela sva za trenotek.

„Gospica! zgodi se Vaša volja“ vzdihnil je Josip na to in odhitela sva brzo v hišo. . .

Naslednji dan se je odpeljal Josip ob štirih v jutro in sedaj le na Opčinah sem ga videla v prvič čez štiri leta v — črnem talarju. . .

Tu je končala svoje pripovedovanje. . .

„Ubogi revež!“ . . . dodal je Edgar a izginila je menda njegova ljubezen, kar sem moral sklepati iz njegovega pogovora.

„In po štirih letih Elvira, si li moja?“ vpri je vprašaje v Elviro svoje oči. Elvira pa je stopila predenj, sklenila njegovo glavo v svoje ročice in poljubila ga na ustni tako gorko, da si Edgar ni mogel želeti lepšega in bolj točnega odgovora. . .

„Triest“ zavpil je sprevednik „Austeigen“.

„Kaj je uže Trst?“ povpraševala sta se zaročenca začudeno.

„Janko“ klicala je Elvira brata. Janko ni čul.

„Janko“ zatrobil mu je Edgar prav na uho.

„Kaj“ zazelhal je Janko in na pol odprl oči.

V Trstu smo že, povedala sta zaročenca svojemu — varuhu.

„Ojé, tu bo pa treba piti ponarejenega vina“ vzdihnil je Janko, otrl si spanec iz očí in skočil na noge.

Istopili so. Na peronu jih je pričakoval stric in jih odvel na svoj dom.

II.

Čez kaka dva tedna, 8. avgusta ležal je zlato obrobjen list na mizi semenišnikovej. Ko jo je opazil, je odprl in bral:

Elvira Sušnik roj. Pokorn

Edgar Sušnik

poročena.

Zardel je malo potem pa vzel iz nekega predalčka kopico podobic z raznovrstnimi svetniki. Izbral je izmed najlepših podobo svetega Jožefa. Na nasprotni strani je stalo: „Spomin na novo mašo g. Josipa Guština, ki se praznuje 13. avgusta t. l. na Opčinah“. Podobico je del v zavitek in odposlal na naslov „gospe Elvire Sušnikovke“.

Česa potrebujemo Slovenci.

Spisala Danica.

V 6. Slovenkine številke je odlomek „Pisma iz Pariza“, v kojem čitamo ta uprav klasičen stavek: kaj takega mi Slovenci ne doživimo in takega življenja tudi ne potrebujemo.

Česa mi Slovenci ne potrebujemo in česa ne doživimo? Nočem se tukaj natančneje ozirati na vsebino navedenega pisma, kakor tudi ne na faktum, kojega ne potrebujemo. Drinilo me je le neprijetno, čitaje, da mi Slovenci česa nikdar ne dosežemo in ne doživimo. A cenjeni g. korespondent iz Pariza ni edini, ki tako govori. Saj čujemo lahko vsaki čas besede: Tega mi ne potrebujemo, ali tega mi že ne dosežemo nikdar. In pri kakih prilikah? Seveda samo, če gre za kako novo iznajdbo, za kak nadaljni korak v razvoju naše prosvete in kulture. Če si omislijo v drugih mestih kaj novodobnega, onda se začujejo gotovo v Slovencih zabranjujoči glasovi: Oh, saj mi tega še ne potrebujemo! A tako, mi Slovenci naj torej šepamo za drugimi narodi in to, kar so drugi že zdavnej zavrgli in spravili med staro šaro, to naj se potegne na Slovenskem na dan, naj se na novo pobarva in polika, da se bode svetilo v ubogi naši domovini kot novodobna misel. Ali to je popolnem napačna teorija. Če si hočemo res priboriti merodajno stališče mej narodi, moramo jim tudi korak za korakom slediti, ne, še nadkriljevati jih moramo, da Slovenci ne bodemo več pešali za drugimi. Vstrie drugih naj hodi Slovan, dokler si ne pribori mesta voditelja-prvaka. A zaostajati nikar, nikar!

Torej česa potrebujemo mi Slovenci? Vsega, vsega kar so si do sedaj privoščili drugi narodi na polju umetnosti, vede in izobrazbe. Treba nam pred vsem mnozih in dobrih ljudskih šol v povzdigo ljudske omike. Treba nam strokovnih, kmetijskih in srednjih šol; treba nam vseučilišča slovenskega v naši metropoli, beli Ljubljani. Treba nam pa tudi višjih šol za naše hčere, treba nam akademično izobraženega ženstva.

A tudi glede novih iznajdb ne zaostajajmo. Vodovod si je Ljubljana pridobila po hudi borbi že pred nekaj leti. A kje je električna razsvetljava, kje so tramvaji, kje telefon, kie so ljudska kopališča, kje široki trottoiri in tlakovane ceste? In koliko je še več tega, česar vsega še našteti ni moči! Dandanes smo primorani požirati ob lepem vremenu neusmiljeno veliko praha, a ob dežju gazimo blato do gleženj. No pa, saj nam ni treba boljših cest, saj gori v Rovtah imajo še več praha in še več blata“. To je ravno rakrana v Slovencih, da se ozirajo vedno na kmete, na kmetске razmere in potrebe in to jim ne pomore do višjega stališča.

Proč torej to malenkostno mišljenje! Le poskusimo vse doseči, saj vendar nismo slabši od drugih. Ne ozirajmo se vedno na z a j, ampak na p r e j. „Der Mensch kann viel, unglaublich viel, wenn er nur ernstlich will“, tako nekaj pravi Göthe. A Slovenci smo dosti žilavi, da zamoremo preje več, ko narod, iz kojega sredine je vzcvet slavni Altmeister. Ne, kar velevala mu stan, kar more,

to vsak je storiti dolžan! Če bode res vsak storil, kar more, potem se nam ni več bati tujih narodov; potem tvorimo pač nepredorno falankso, koja izide zmagonosno iz vsacega boja.

Posnemajmo velike narode, a posnemajmo jih le v tem, kar imajo lepšega, boljšega od nas!

Ustrašiti se nam ni treba, če bi prišlo komu na misel vpeljati v Ljubljani mesto večno nadušljivih, jetičnih fijakerskih kónj mehanične drezine ali električne vozove. Pač bi bili slobodno ponosni, če bi ustanovili ljubljanski mestni očetje ljudsko kuhinjo, v koji bi dobili vsi revni šolarčki brezplačnega dobrega kosila in nekaj nadzorstva v prostih urah. A o tem morda prihodnjič kaj več.

Pa da ne bi nikdar več ne čula grdih besed. „Tega mi Slovenci ne dosežemo, pa nam tudi ni treba!“

Danica.

Pesni.

Misli žalne in vesele
Kujem v pesniške okove,
Srce joče se in smeje,
In cveto mu pesni nove.

V pesnih si lahko poiščem
Vse, karkoli hčem imeti,
Če me solnce nadleguje,
Skromna luna mi prisveti..

In če srce mi boleha,
Kedar me življenje tare,
Iščem si takoj zdravila,
Čitam srečne pesni — stare.

Vida.

Materina dolžnost.

Kar so že vse stoletje učili največi pedagogi na polji človeške vzgoje v knjigah, tedaj vsem olikanim narodom naznanjali, to sedaj prodira v gluha ušesa, — resnica namreč, da se mora pričeti vzgoja deteta ravno tako zgodaj, kakor skrb za fizično življenje, to je takoj po rojstvu. Polagoma se opušča v družinah zastareli princip, da se duševna vzgoja otroka mora pričeti mnogo let pozneje nego telesna, morda še le s šestim letom. V prosep bodočega človeštva spoznali so zastarelo pedagoško mnenje. Razumni odgojitelji sedanjega časa spoznavajo, da ni telo in duh, vidno in nevidno, sedanje in večno na tej zemlji nikjer bolj tesno združeno, trdneje jedno v drugem zrasteno, kot v bitju človeške narave. Tedaj se prav tukaj drugo brez drugega ne more razvijati, da, še obstati ne, ne da bi bilo temu ali onemu delu v očito škodo.

Vresničenje te misli se kaže ravno v napredku, da se mali otroci pošiljajo v otroške varovalnice ali v otroške vrte itd., kateri sa ustanavljajo po raznih mestih in trgih, da se v teh mali otroci odgojujejo ne le telesno, temuč veliko bolj duševno. Nápak bi se seveda ravnalo, ko bi se odvzela družini vzlasti materi, prezgodnja skrb za vzbujanje in razvijanje duševnih moči otroka, ali da bi se preložila še le na drugo ali celo tretje leto. Dobro pravi vrli Schwarz v svojem sistemu otroške vzgoje: „Koliko nedostaja otroku sedanjega in prihodnjega veselja, kateremu ne pride nasproti v ljubezni goreče človeško obličje. Kaj oživi hitreje in blagonosno nagona ljubezni v njem, kot mili materni pogled in ljubeznjivi materni glas! Združenje obeh v oskrbi materni je gotovo najpopolnejše vzbujenje nebeškega v človeku“.

Tedaj duševno in telesno razvijanje prične naj se koj prve mesece, že prve tedne otrokovega življenja. Kako pa se najbolje in najprikladnejše vrši, uči čutečo mater lastno srce ali od večnega vsajeni nagon materna ljubezen.

Kaj ti je bila skrbna, ljubeča mati, gotovo ne pozabiš tudi v 60 letu svojega življenja. Ali ni pa tacih mater vedno manj? Ali ne preti moreči duh časa izruvati nežno cvetko pravega ženstva?

Ali ne vidiš večine mater v najnižih slojih našega naroda, da so preobložene z vsakdanjim delom in da se bojujejo za vsakdanji kruh in obstanek, vsled tega pa obubožajo na blaginji čutečega srca in se od prave nežne otroške odgoje vedno bolj odvrčajo, ker nimajo v to časa? Ali ne vidiš, kako „dame“ višjih stanov vsled samega lišpanja in vžitka zabav itd. ne morejo si prisvojiti občutka pravih materinih dolžnosti in hitijo, da ko je dete rojeno, ga oddajo hitro v popolno oskrbo večkrat lahkomišelnim pestunjam v največo škodo deteta in se za njega menijo vedno manj, ker imajo obilo obiskov, zabavnih družb itd. in vsled priprav za iste nimajo časa še pogledati dete? Ali ne vidiš, da odrasle hčere v družinah našega naroda ravno onega ne znajo, ali pa se jim komaj zdi, kar bodo morale v nekaj letih prevzeti, — vzvišene dolžnosti materine?

V prejšnjih manj zahtevajočih mirnemu družinskemu življenju prikladnejših časih, videle so odrasle hčere, kako skrbno je ljuba mati z mlajšimi sesticami ravnala in tako so imele vedno pred očmi vzgled brez posebnega pouka in so si pridobile čuteče srce in pojem važnosti maternega poklica. Čutile so, da so dolžne, pozneje na svojih lastnih otrocih ravno tako delati.

V sedanjih časih je precej drugače vzlasti v družinah nižjih slojev, težakov, tovarniških delavcev i. t. d. Vzglede zveste žrtvujoče matere ljubezni primanjkuje vedno bolj. Odrasle hčere služijo si vsakdanji kruh in skrb le za svoj nečimurni lišp v višjih krogih pa se morda zanimajo tudi za lepo tujo (kar je gotovo bolj moderno op. p.) literaturo in razne umetnosti in tako vstopijo v zakonski stan, ne da bi imele pojem o vzvišenih materinih dolžnostih.

Kako velike in odgovorne dolžnosti ima mati in kako nevarno je, le jedno lahkomišelnó zanemariti, ve isti, kdor hrepeni vzgojiti svojo deco zdravo, popolno, po-